

**Milieuverklaring
van de POD Maatschappelijke Integratie,
Armoedebestrijding
Sociale economie
en Grootstedenbeleid**

**2018
(gegevens 2017)**

EMAS

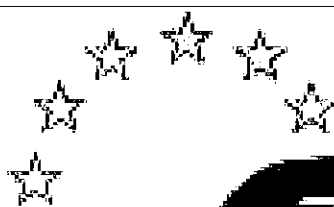

Gebouw WTC II

Informatiefiche

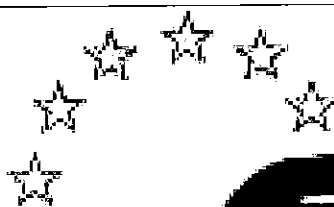
Naam	POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid
Soort	Programmatorische Federale Overheidsdienst
Activiteitssectoren	Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid
Adres van de zetel	WTC II Koning Albert II-laan, 30 1000 Brussel
NACE-Code	84.100
Telefoon	+ 32 2 508 85 85 (NL) - 508 85 86 (FR)
Fax	+ 32 2 508 86 10
Internetsite	www.mi-is.be
Aantal werknemers	188
Aantal VTE	135,9
Oppervlakte in m ²	5.446 m ² over 4 verdiepingen (25 ^{ste} - 28 ^{ste})
Infrastructuur	gedeeld gebouw, huurders
Milieuvergunning	Vergunning RB 860/04/4-04/761 van 8 oktober 2004, 15 jaar geldig en gewijzigd bij het besluit van 11 maart 2005 (ref. 244107)
Contactpersonen	Jean-Marc Dubois en Philippe Frings
E-mail	jean-marc.dubois@mi-is.be philippe.frings@mi-is.be

Inhoudsopgave

Wat staat er in deze milieuverklaring?

Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
Onze EMAS-verbintenis	4
Wat is EMAS?	5
De POD Maatschappelijke Integratie: zijn missie, doelstellingen en waarden ...	6
Milieubeleid van de POD MI	7
Milieubeheersysteem van de POD MI	8
Toepassingsgebied	8
Milieuaspecten	8
Actieplan	8
De rechtstreekse milieuaspecten	9
1. Het elektriciteitsverbruik	10
2. Het papierverbruik	11
3. Duurzame aankopen	14
4. Mobiliteit	14
De onrechtstreekse milieuaspecten	15
5. Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD)	16
6. Gas- en Elektriciteitsfonds: preventief beleid van de OCMW's inzake energiebesparingen	17
7. Koolstofcompensatie	17
Andere basisindicatoren	18
Wettelijke vereisten die van toepassing zijn op milieuvlak	19
Goedkeuring	20

Inleiding

Onze EMAS-verbintenis

De POD Maatschappelijke Integratie heeft sinds 2009 een milieumanagementsysteem ingevoerd en in augustus 2010 de EMAS-registratie ontvangen.

Sindsdien werden het systeem en de milieuverklaring jaarlijks goedgekeurd door een extern geaccrediteerd verificateur.

Wat de verkleining van onze ecologische voetafdruk betreft, mogen wij trots zijn op de successen die wij hebben behaald, of het nu gaat om ons elektriciteits- en papierverbruik, om het duurzame karakter van onze aankopen of om onze verplaatsingen of om projecten of programma's die wij financieren.

In het jaar 2017 is onze derde EMAS-cyclus afgesloten.

Het jaar 2018 is in vele opzichten een overgangsjaar.

In het kader van de reorganisatie van de federale overheid zullen de POD Maatschappelijke Integratie en de FOD Sociale Zekerheid fusioneren en zo de FOD Sociale Bescherming vormen.

Er werden reeds talrijke werkgroepen opgericht om de fusie van de twee entiteiten voor te bereiden.

De lokalen van de FOD Sociale Bescherming zullen zich bevinden in de Financietoren (FINTO), op de hoek van de Kruidtuinlaan en de Pachecolaan. De FOD Sociale Zekerheid bevindt zich reeds in de toren, de POD Maatschappelijke Integratie zal hier intrekken in september.

Wat zal er gebeuren met ons milieumanagementsysteem in de nieuwe vestiging? Zal de nieuwe directie beslissen om onze verbintenis voor het milieu verder te zetten? En zo ja, onder welke vorm en met welke (menselijke en financiële) middelen?

In deze context van grote veranderingen had het weinig zin om zich te verbinden tot een nieuwe EMAS-cyclus in 2018. Het directiecomité heeft dus beslist om het actieplan aan te passen in functie van dit overgangsjaar.

Dit betekent niet dat wij dit jaar rustig zullen toekijken! Wel integendeel!

1°) Wij hebben het systeem aangepast aan het nieuw reglement EMAS IV van 2017. Wij hebben, onder andere, in de milieuanalyse, de analyse geïntegreerd van de context van de organisatie, die van de verwachtingen en noden van de stakeholders, die van de risico's en kansen voor het MMS en die van de levenscyclus van de producten die wij consumeren. Deze analyses zullen begin 2019 natuurlijk moeten worden herzien bij de lancering van de nieuwe FOD.

2°) Wij hebben besloten om onze sensibiliseringsacties op te voeren en bij het personeel een uitgebreide enquête uit te voeren om het EMAS-project te evalueren over de periode 2009-2017.

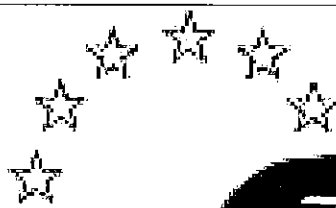
Ik wens alle medewerkers te danken die betrokken zijn bij dit mooie project.

Het slagen ervan hangt af van de dagelijkse betrokkenheid van iedereen (werknemers, diensthoofden en leden van het directiecomité).

Op mijn niveau wil ik, in mijn persoonlijke en beroepsactiviteiten, blijf geven van dit engagement.

Alexandre Lesiw

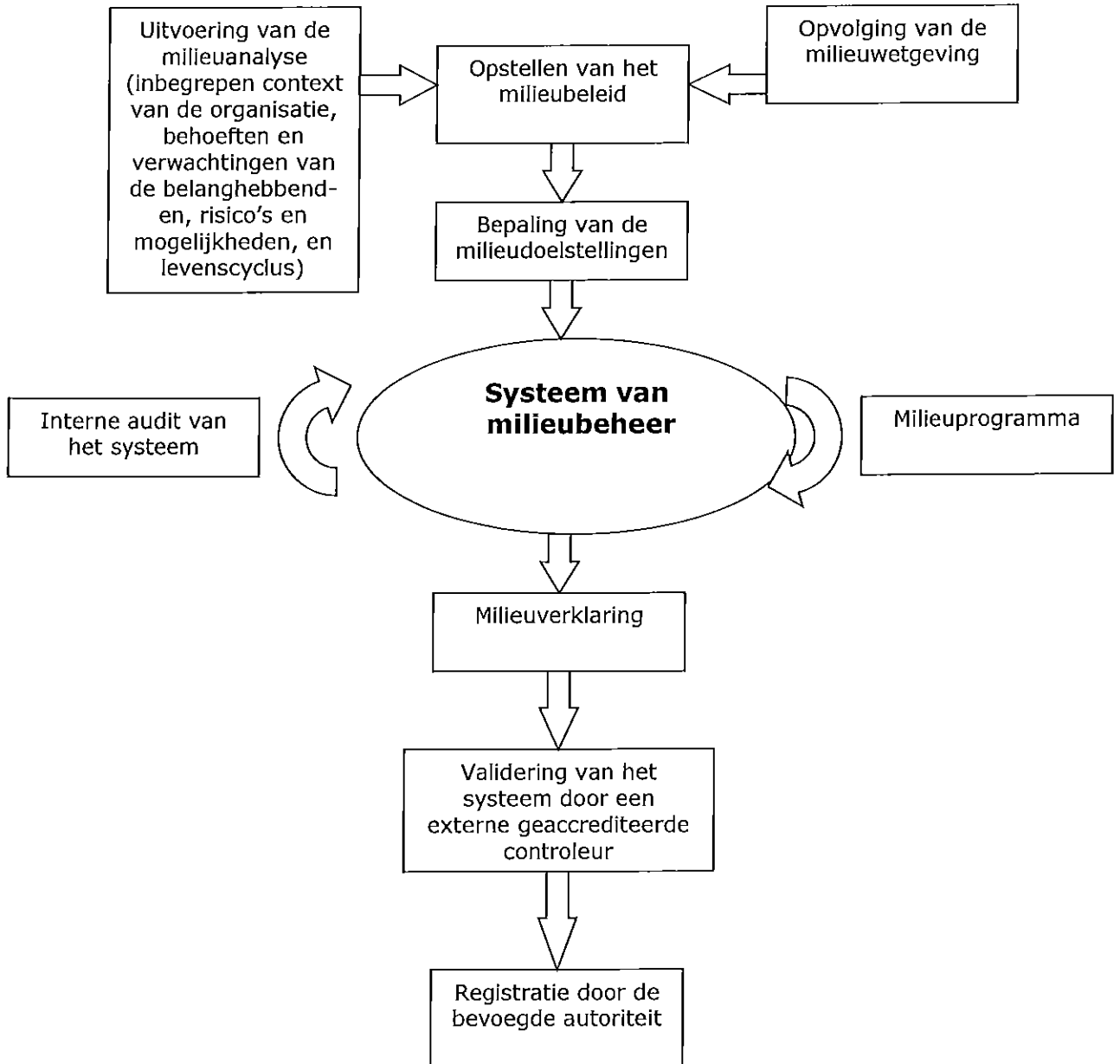
Voorzitter a.i. van de POD Maatschappelijke Integratie

Wat is EMAS?

EMAS (Eco Management and Audit Scheme) is een Europees systeem van milieubeheer en audit. Dit systeem staat open voor elke onderneming die haar milieuprestaties wil evolueren en verbeteren. De goede werking en de verbeteringen van dit managementsysteem worden jaarlijks gecontroleerd via een externe audit.

Deze verklaring werd opgesteld in het kader van het nieuwe reglement EMAS (EU) nr 2017/1505.

A small, handwritten mark or signature located in the bottom right corner of the page.

De POD Maatschappelijke Integratie: zijn missie, doelstellingen en waarden

De POD Maatschappelijke Integratie heeft als missie het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van een inclusief federaal beleid voor maatschappelijke integratie, zodat de sociale grondrechten aan iedereen op duurzame wijze gegarandeerd worden.

Hij streeft de volgende doelstellingen na:

- het voorkomen en bestrijden van armoede en uitsluiting in al hun dimensies;
- een federaal transversaal grootstedenbeleid voor de sociale cohesie en de duurzame ontwikkeling
- de integratie door sociale steun en begeleiding door de sociale activering in het hart te plaatsen van een strategie van actieve insluiting
- een permanente dialoog en het gelijkwaardig partnerschap met de andere beleidsniveaus (lokaal, regionaal, Europees) en met alle verenigingen die onze doelgroepen vertegenwoordigen
- het stimuleren en ondersteunen van de ontwikkeling van competenties van onze lokale partners
- aan onze medewerkers mogelijkheden bieden tot ontwikkeling en deelname bij het opstellen van het beleid van de POD.

Hij staat voor een bepaald aantal waarden:

- respect voor en ontwikkeling van elk individu
- kwaliteit, klantvriendelijkheid en maatwerk
- gelijke kansen en diversiteit
- duurzaamheid
- openstaan voor verandering.

Voor meer informatie, bezoek onze internetsite: www.mi-is.be

MILIEUBELEID VAN DE POD MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE

Aangezien de POD Maatschappelijke Integratie zich bewust is van zijn voorbeeldfunctie tegenover de andere overheidsdiensten, zijn partners en de burgers, verbindt hij er zich reeds verschillende jaren toe om de zorg voor het milieu te integreren in zijn activiteiten en missies. Deze stap past perfect in onze manier tot voortdurende verbetering van de kwaliteit van de diensten aan alle onze klanten.

Onze verbintenis ten gunste van het milieu bestaat uit

- het beperken van de impact van onze activiteiten op het milieu via
  1. de vermindering van de hoeveelheid verbruikt papier
  2. overgaan tot een duurzaam aankoopbeleid (ecobeheer en ecoconsumptie)
  3. de vermindering van het elektriciteitsverbruik
  4. het bevorderen van een zachte mobiliteit in het kader van de beroepsactiviteiten.
- het beperken van de impact van onze missies op het milieu door de bescherming van het milieu te integreren in de wetteksten en reglementen die wij opstellen en de steun die wij onze partners verlenen;
- het beschikken over een EMAS-groep, samengesteld uit medewerkers die vooral betrokken zijn in het plan EMAS en die, als cel DO, sensibiliseringsacties ivm duurzame ontwikkeling zou kunnen voeren indien ze de nodige tijd heeft (zie PV 24/11/2011);
- het aanpassen van het milieubeheersysteem, zodat het in overeenstemming is en blijft met de vereisten van het nieuwe EMAS-reglement (JO van EU 29/8/2017) en de milieuwetgeving;
- het informeren en bewust maken van ons personeel en onze partners over het milieu.

Om de transparantie van dit beleid te waarborgen, zullen onze doelstellingen en ons programma jaarlijks geëvalueerd worden en meegedeeld worden aan al ons personeel, onze partners en het publiek, in de milieuverklaring beschikbaar op onze site.

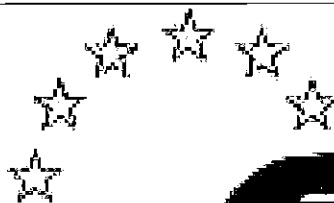
In 2018 hebben we beslist om geen milieudoelstellingen te bepalen en becijferen. Toch blijven we ons personeel met acties sensibiliseren. De directie van de nieuwe FOD Sociale Bescherming zal beslissen over de voortzetting van EMAS met een nieuwe cyclus en nieuwe doelstellingen.

Brussel, 22 mei 2018

Het Directiecomité.

De Voorzitter a.i.,
Alexandre LESIW

De Directeur-generaal,
Pierre-Yves VANDEGEBERDE

Milieubeheersysteem van de POD MI

Toepassingsgebied:

De POD Maatschappelijke Integratie heeft beslist om zijn milieumanagementsysteem (MMS) toe te passen op al zijn activiteiten in verband met de dienst van de Voorzitter en de stafdiensten, evenals op de verschillende activiteiten die gevoerd worden in het kader van zijn taken.

Onder de eerste soort activiteiten wordt verstaan de algemene diensten: HRM, BLAS (Begroting, Logistiek, Subsidies & Overheidsopdrachten), Inspectie, Organisatieontwikkeling, Communicatie, Kennisbeheer, Vertaling, Front Office, ICT, Informatieveiligheid en Veiligheid & Preventie.

Onder het tweede soort activiteiten wordt verstaan de diensten geleverd aan de OCMW's: juridische dienst, studiedienst, sociale activering en Europese fondsen en de thematische diensten: Dienst armoedebestrijding en stedelijke samenhang en Ervaringsdeskundigen.

Milieuaspecten:

Het MMS (EMAS-plan) van de POD omvat twee gedeelten: de rechtstreekse en de onrechtstreekse aspecten.

De *rechtstreekse aspecten* hebben betrekking op de activiteiten die de POD beheert: het papier- en energieverbruik in het gebouw, het aankoopbeleid en de verplaatsingen van het personeel.

De *onrechtstreekse aspecten* houden verband met de activiteiten die de POD gedeeltelijk niet beheert, maar waarop hij een invloed heeft: steunprogramma's gesubsidieerd door de POD bestemd voor kansarmen, activiteiten van leveranciers en onderaannemers, enz.

Actieplan:

Het actieplan wordt verwezenlijkt over een periode van drie jaar.

Het actieplan is gestructureerd in prioritaire doelstellingen, voorgesteld in de vorm van fiches met daarop: de formulering van de doelstellingen, de jaarlijkse doelen (tussentijdse doelstellingen), de acties, het vastgelegde budget en de controle van de resultaten met behulp van indicatoren. Deze doelstellingen worden jaarlijks geanalyseerd en, indien nodig, herzien tijdens de Beoordeling door de Directie. Er kunnen nieuwe doelstellingen worden ingevoerd.

De derde cyclus had betrekking op de periode van 1/01/2015 tot 31/12/2017 en bevatte 7 doelstellingen:

Doelstellingen	Formulering van de doelstelling
1. Elektriciteit	Minstens drie acties per jaar voeren om het personeel bewust te maken van de besparingen op elektriciteit
2. Papier	Het paperverbruik met 5 % verminderen in 3 jaar (basis = 2014)
3. Duurzame aankopen	Ervoor zorgen dat de milieuaspecten meer in aanmerking worden genomen in de bestekken van de overheidsopdrachten waarop de omzendbrief van 16 mei 2014 betrekking heeft (zie controlelijst, bijlage 1 van de omzendbrief), met uitzondering van de studieopdrachten (basis = 2015)
4. Mobiliteit	1) het gebruik van de dienstfietsen met 20 % vermeerderen op 3 jaar tijd (basis 2014); 2) het aantal km dat, op professioneel vlak werd afgelegd met de privévoertuigen door de dienst Inspectie (per VTE) stabiliseren (basis = 2014); 3) het aantal km stabiliseren dat werd afgelegd met de dienstvoertuigen (basis = 2014)

5. Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD).	Ervoor zorgen dat de milieuaspecten meer in aanmerking worden genomen in het bestek van de opdracht (zie controlelijst, bijlage 1 van de omzendbrief van 16 mei 2014 (basis = 2015))
6. Energiemaatregelen	Het sociale beleid ondersteunen op het vlak van energieverbruik door het percentage preventieve maatregelen in het budget van het Fonds gas-elektriciteit boven de 22 % te houden (basis 2014 = 21,8 %)
7. Koolstofcompensatie	De CO2-uitstoot van onze beroepsverplaatsingen met de wagen, met de trein en met het vliegtuig compenseren

Het jaar 2018 is een overgangsjaar.

Deze zomer zal de POD verhuizen naar de Financietoren (op de hoek van de Kruidtuinlaan en de Pachecolaan). Begin 2019 zal hij fusioneren met de FOD Sociale Zekerheid en de FOD Sociale Bescherming vormen. Het voortzetten van het EMAS-plan zal afhangen van de beslissing die door de directie van de nieuwe FOD wordt genomen.

In deze context van grote veranderingen en onzekerheden over de toekomst had het weinig zin om ons te verbinden tot een nieuwe cyclus van drie jaar.

Het nieuwe EMAS-reglement van 2017 heeft ons er trouwens toe aangezet om ons systeem te veranderen. In de milieuanalyse hadden wij een analyse geïntegreerd van de levenscyclus van de producten, maar ook een onderzoek van de context van onze organisatie en een onderzoek van de verwachtingen en noden van onze stakeholders.

Dit werk heeft geleid tot een analyse van de risico's en mogelijkheden, die, onder de vorm van een SWOT-matrix, de impact voorstelt van de interne en externe uitdagingen voor de administratie over haar milieubeheersysteem, ongeacht of zij positief of negatief zijn. Indien de elementen die een negatieve impact hebben als bepalend worden beschouwd, moeten er prioritaire acties worden ondernomen.

Het actieplan 2018 is tegelijk samengesteld uit sensibiliseringsacties voor de prioritaire doelstellingen van de klassieke analyse (zie bovenstaande tabel), maar ook uit acties die voortkomen uit de door het nieuwe reglement opgelegde analyses.

De rechtstreekse milieuaspecten

De *rechtstreekse aspecten* hebben betrekking op de elementen waarover de POD de controle heeft:

- het energieverbruik in het gebouw
- het papierverbruik
- de duurzame aankopen
- het produceren en sorteren van afval
- de verplaatsingen van het personeel
- het waterverbruik
- het verbruik van verpakkingen
- het verbruik van grondstoffen
- de watervervuiling
- de luchtvervuiling
- de bodemvervuiling.

Om de *belangrijke directe aspecten* te bepalen, dit wil zeggen aspecten die *bij voorkeur* moeten worden aangepakt, hebben we de milieu-invloeden in verband met het gebruik van het gebouw onderzocht (keuken, sanitair, kantoren, vergaderzalen, technische ruimtes), alsook de

verplaatsingen van het personeel. Aan elke invloed werd een score toegekend, volgens verschillende criteria: materiaalstroom, wettelijke vereisten, mening van de werknemers, invloed van een gedragswijziging op het verbruik, enz.
Een hoge score betekent een hoge prioriteit, omgezet in prioritaire doelstelling.

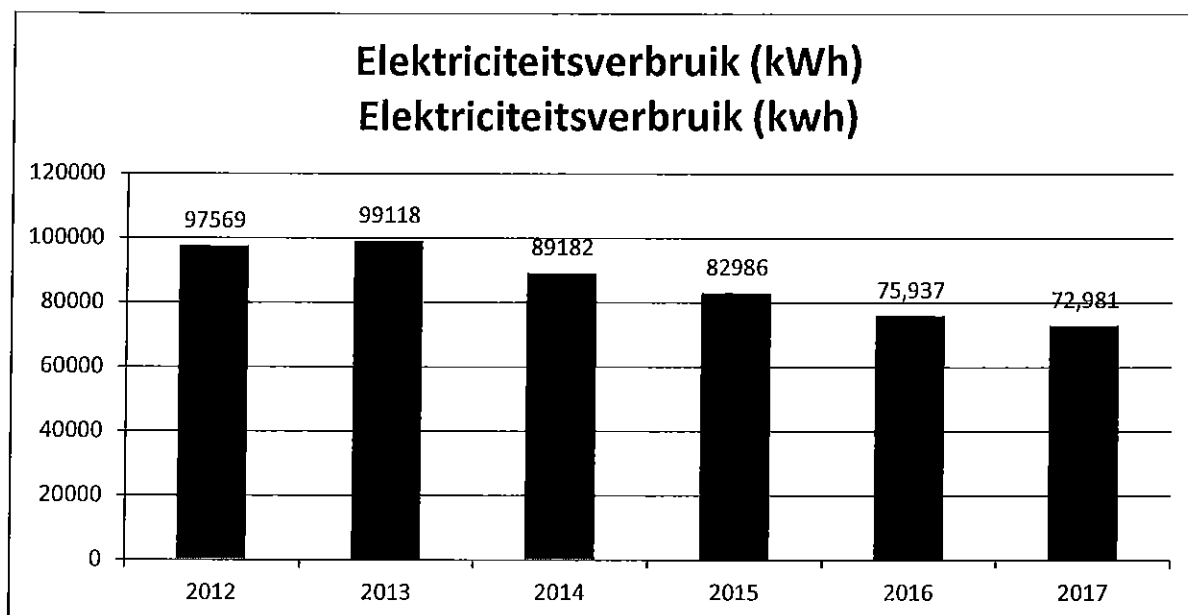
Dit zijn de *prioritaire doelstellingen* die naar voren kwamen uit het milieuonderzoek van de directe aspecten dat in 2017 gevoerd is.

1. Het elektriciteitsverbruik

Van bij het begin heeft de POD belangrijke inspanningen geleverd om energie te besparen, door de aankoop van energiezuinige apparaten en door het personeel te sensibiliseren voor het uitschakelen van de computerschermen en van enkele lokalen die voorzien zijn van schakelaars.

Het feit dat de POD de verlichting van de plateaus en van de gangen en de airconditioning niet zelf beheert, enerzijds en de daling van het aantal werknemers voor een gelijkwaardige oppervlakte, anderzijds, hebben er, de eerste jaren, voor gezorgd dat de doelstelling van de daling van het verbruik per VTE niet werd bereikt (en evenmin die van de daling van het algemene verbruik). In 2013 werd, in samenspraak met de auditeur van de firma AIB-Vingotte, afgezien van de doelstelling van de daling van het verbruik en vervangen door een doelstelling van sensibiliseringsacties die moesten worden uitgevoerd.

Verrassende tegenstelling: net vanaf 2013 is het totale elektriciteitsverbruik jaar na jaar beginnen dalen, zoals onderstaande grafiek aantoont.

In het jaar 2017 werd een nieuw record gevestigd. De groep EMAS haalt 4 factoren aan om deze daling te verklaren: het feit dat de verlichting minder lang brandt op de plateaus in functie van het zomer- en winteruur, de daling van het aantal kleine huishoudapparaten, het feit dat het onderhoudspersoneel systematisch de lichten van de keukens en de toiletten dooft en het dalende gebruik van de printers omwille van het thuiswerk.

Doelstelling van de 3de cyclus: minstens drie acties per jaar voeren om het personeel bewust te maken van de besparingen op elektriciteit

Indicator: aantal uitgevoerd acties

Acties uitgevoerd in 2017

In 2017 heeft de POD drie sensibiliseringsacties gevoerd. Het personeel werd gesensibiliseerd via affiches en boodschappen op de schermen voor een energieverantwoordelijk gedrag (schermen van computers uitschakelen, verlichting in vergaderzalen en individuele burelen uitschakelen).

Om nog meer te besparen werd de verlichting op de plateaus aangepast aan de natuurlijke lichtomstandigheden, in functie van de overgang naar het zomertijd en naar het wintertijd.

2. Het papierverbruik

Er worden zeven multifunctionele apparaten (fotokopieertoestellen/printers/fax/ scanner) geïnstalleerd op het informaticanetwerk.

Sinds 2009 werd dubbelzijdig afdrukken de algemene regel: alle printers staan standaard ingesteld op dubbelzijdig afdrukken.

De POD gebruikt papier met een ecolabel, zonder chloor en uit bossen die duurzaam beheerd worden.

De POD berekent tegelijk zijn intern en extern verbruik, dit wil zeggen het drukwerk dat buitenshuis wordt gedrukt in het kader van publicaties.

Sinds 2013 geven twee indicatoren het aantal intern en extern afgedrukte bladzijden weer, respectievelijk via het overzicht van de tellers op de machines en via de bestellingen bij de drukkers; twee andere indicatoren, in verband met de hoeveelheid verbruikt papier, intern door het optellen van de bestellingen en de wijziging van de stocks, extern door het aantal gedrukte publicaties te vermenigvuldigen met hun respectieve hoeveelheid.

Doelstelling van de 3de cyclus: het papierverbruik per VTE met 5 % verminderen tussen 1/01/2015 en 31/12/2017 (basis = 2014)

Indicatoren: 1) intern verbruikte hoeveelheid (aantal bladzijden/VTE), 2) extern afgedrukte hoeveelheid (aantal bladzijden/VTE), 3) intern gebruikte hoeveelheid (kg/VTE), 4) extern gebruikte hoeveelheid (kg/VTE)

Acties uitgevoerd in 2017

In 2017, werden drie van de acht voorziene acties uitgevoerd. De gegevens van het softwareprogramma Equitrac konden niet worden gerecupereerd en wij hebben het papierverbruik per dienst dus niet kunnen becijferen.

Resultaten 2017

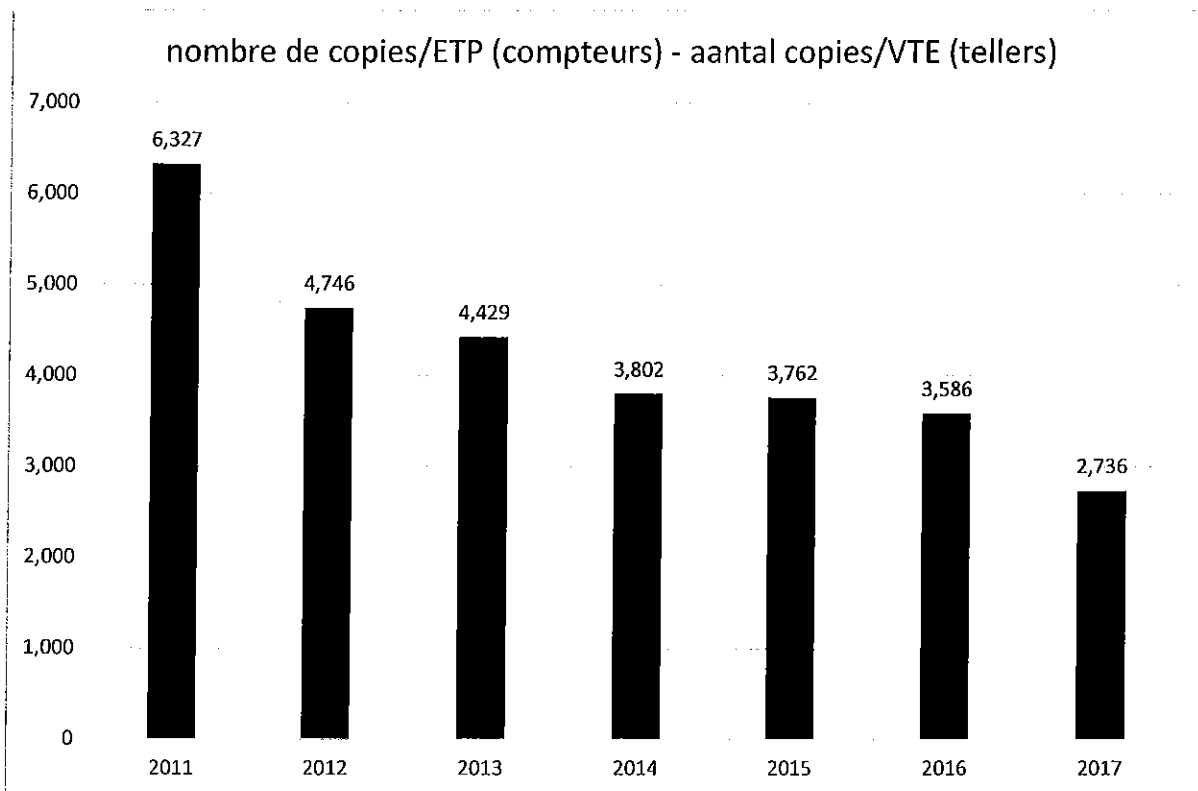
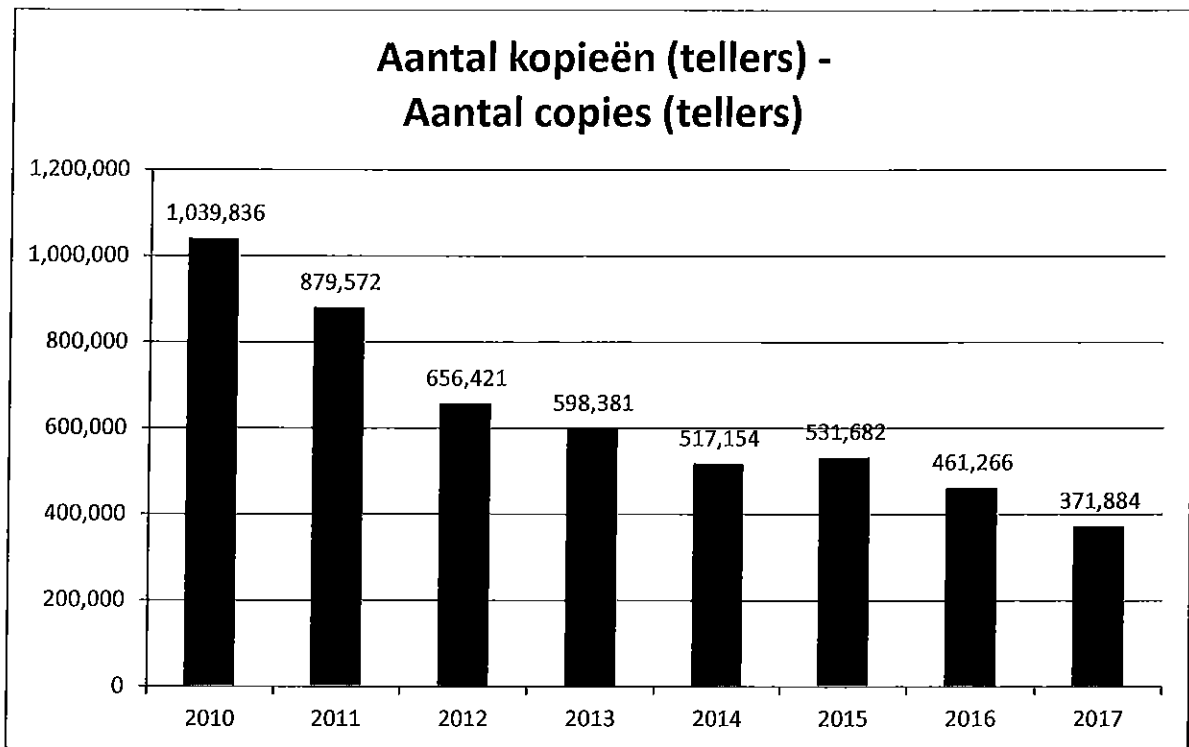
Het verbruik (zowel intern, als extern) kende een piek in 2010, jaar van het Belgisch Voorzitterschap van de Europese Unie en Europees jaar van de strijd tegen armoede.

Sindsdien is **het interne verbruik** (bijna) voortdurend gedaald, dankzij de toenemende digitalisering van de documenten en door de sensibilisering van het personeel.

In 2017 blijft het totale aantal intern afgedrukte bladzijden voor de eerste keer onder de drempel van de 400.000 kopieën (371.884 kopieën, ofwel 2.736 kopieën/VTE).

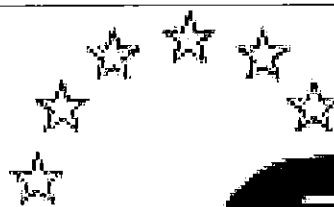
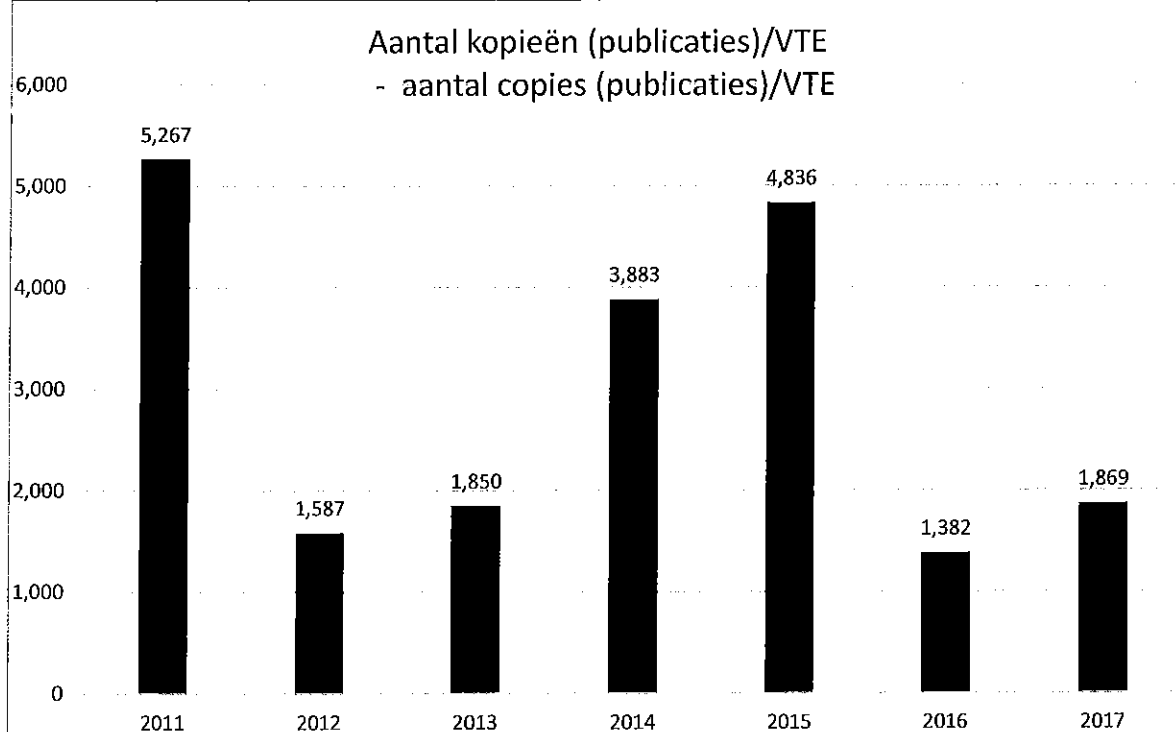
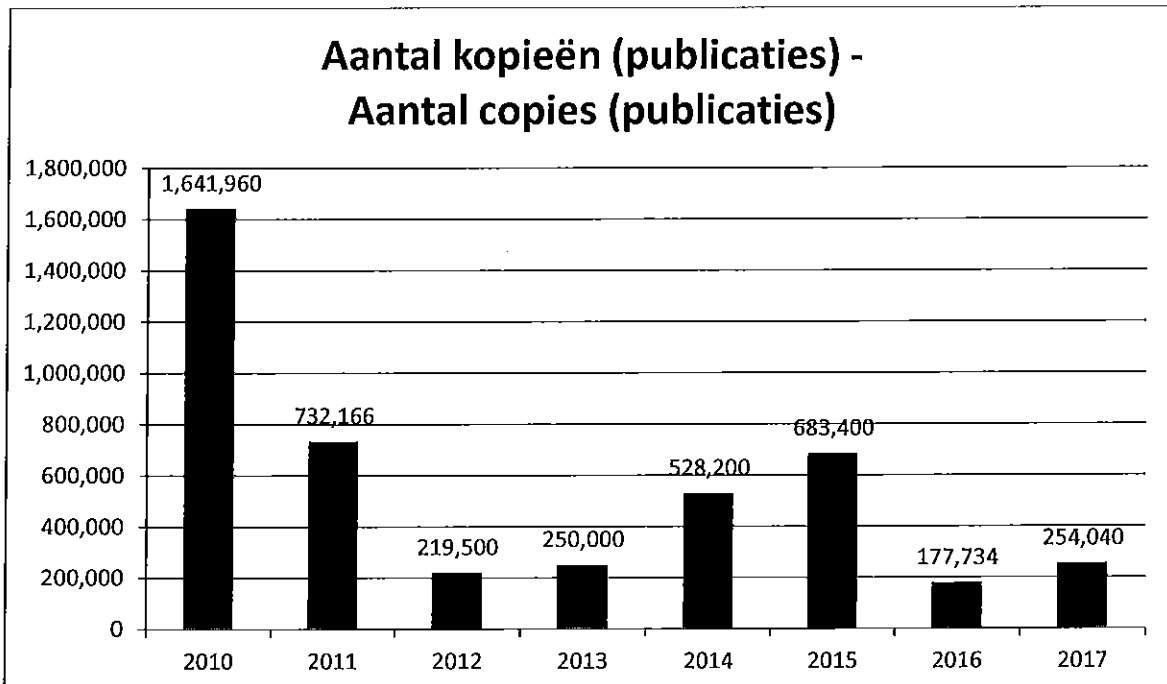

A handwritten signature or mark in the bottom right corner of the page.

Tot 2013 was de vermindering van het **externe verbruik** van papier (extern gedrukte publicaties) nog duidelijker zichtbaar dan die van het interne verbruik. De evolutie was hoofdzakelijk het gevolg van een vermindering van het aantal publicaties, van het aantal exemplaren per publicatie en van de lancering van elektronische magazines en nieuwsbrieven. In 2014 en 2015 had de uitputting van de stock van bepaalde publicaties voor het grote publiek tot gevolg dat zij opnieuw moesten worden gedrukt, wat het niveau van het papierverbruik duidelijk heeft doen stijgen.

In 2016 en 2017 hebben wij deze handleidingen niet meer op grote schaal opnieuw moeten drukken. Ons verbruik is dus opnieuw duidelijk gedaald.

3. Duurzame aankopen

De POD legt zich al lang toe op groene aankopen. Een "groene" (of duurzame) aankoop (op milieuvlak) is een aankoop die rekening houdt met het beleid van de fabrikant en van de verdeler inzake milieu: recyclage van de producten, milieucontrole van de fabricatietechnieken, terugname van producten op einde levenscyclus, vermindering van de verpakkingen, multifunctionele apparaten en/of apparaten met een laag energieverbruik, natuurproducten, enz.

Denken wij bijvoorbeeld aan ecolabel en FSC papier, koelkasten/diepvriezers en vaatwassers A++, multifunctionele apparaten (kopiertoestellen/printer/fax/scanner), de platte schermen van de computers, ecologische schoonmaakproducten (afwas, vloeren) of nog flessen water en fruitsap met statiegeld.

Vanaf 2015 heeft de POD de omzendbrief "Duurzame overheidsopdrachten" van 16 mei 2014 ingevoerd, door een eigen procedure op te stellen en de controlelijst te gebruiken die als bijlage 1 bij de omzendbrief is gevoegd. Deze lijst heeft de voorkeur gegeven aan de keuze van een nieuwe, eenvoudigere en objectievere indicator.

Doelstelling van de 3de cyclus: ervoor zorgen dat de milieuaspecten meer in aanmerking worden genomen in de bestekken van de overheidsopdrachten waarop de omzendbrief van 16 mei 2014 betrekking heeft (met uitzondering van de studieopdrachten) (basis = 2015)

Indicatoren: percentage overheidsopdrachten (met uitzondering van de studieopdrachten) die minstens 3 van de milieucriteria uit de lijst integreren

Acties uitgevoerd in 2017

Vier van de vijf acties geprogrammeerd in 2017 werden uitgevoerd: voorkeur voor duurzame kleine bureaubehoeften, informatie van het personeel, ecologische fruitkorven voor het personeel en een beroep doen op een leverancier van groene elektriciteit (opdracht gelanceerd door de Regie der Gebouwen).

Resultaten 2017

In 2015 werd in een overheidsopdracht op vier (met uitzondering van de studieopdrachten) minstens 3 milieucriteria uit de lijst geïntegreerd. Dit cijfer van 25 % dient als basis voor de nieuwe EMAS-cyclus. Het was de bedoeling om dit te verbeteren in 2016 en 2017.

In 2017 hebben de twee overheidsopdrachten FEAD (ofwel 2 overheidsopdrachten op 4, hetzij 50 %) ten minste 3 milieucriteria uit de lijst geïntegreerd. De eerste had betrekking op de 20 voedselproducten gratis bestemd voor de meest behoeftigen; de tweede, op het herverpakken van voedseloverschotten, in het kader van de strijd tegen voedselverspilling (zie verder, p. 16).

4. Mobiliteit

Sinds april 2009 ligt de POD op 5 minuten wandelen van het Noordstation, dus ideaal om gebruik te maken van het openbaar vervoer (trein, tram, metro).

De mobiliteitsenquête die begin 2018 gehouden werd, toont aan dat de verplaatsingsgewoonten van het personeel voor het traject woonplaats-werkplaats niet ver van ideaal is, met meer dan 95 % gebruikers van het openbaar vervoer.

De kosten voor het openbaar vervoer worden voor 100% terugbetaald en de vergoeding voor de verplaatsingen met de fiets (0,23 €/km) is van toepassing.

8

De veiligheid van de fietsers wordt verhoogd door de aanwezigheid van voorzieningen die speciaal voor fietsers zijn gereserveerd op de weg. De fietsers kunnen hun fiets stallen in een afgesloten lokaal op de Bolivarlaan (Interparking, niveau -1).

Wat de professionele missies betreft, beschikken drie leden van het directiecomité over een wagen. Bij ministerieel besluit krijgen de leden van de dienst Inspectie de toestemming om hun privévoertuigen te gebruiken voor privédoeleinden en met terugbetaling van het aantal afgelegde kilometers.

Er worden drie dienstfietsen (waarvan één vouwfiets) ter beschikking gesteld van het personeel voor de beroepsverplaatsingen. Zij kunnen elektronisch gereserveerd worden.

Doelstellingen van de 3de cyclus: 1) het gebruik van de dienstfietsen met 20 % vermeerderen tussen 1/1/2015 en 31/12/2017 (basis 2014); 2) het aantal km dat, op professioneel vlak werd afgelegd met de privévoertuigen door de dienst Inspectie (per VTE) stabiliseren (basis = 2014); 3) het aantal km stabiliseren dat werd afgelegd met de dienstvoertuigen (basis = 2014)

Indicatoren: 1) aantal keer dat de dienstfietsen werden gebruikt; 2) het aantal km dat, op professioneel vlak, werd afgelegd met de privévoertuigen van de dienst Inspectie (per VTE) ; 3) het aantal km dat werd afgelegd met de dienstvoertuigen

Acties uitgevoerd in 2017

In 2017 kreeg de trein duidelijk de voorkeur op het vliegtuig voor alle verplaatsingen naar het buitenland van minder dan 900 km en de bezoekers werden ingelicht over de bereikbaarheid van de POD via de verschillende vervoermiddelen.

Resultaten 2017

Voor 2017 is de balans van de indicatoren voor het gebruik van de wagens positief.

Zowel de medewerkers van de dienst Inspectie, als de leden van de directie hebben hun beroepsverplaatsingen met de wagen verminderd in vergelijking met vorig jaar: 143.574 km (tegenover 159.721 km in 2016) (of 7.556 km/VTE tegenover 8.406 km in 2016) voor de eerste, 88.877 km (tegenover 98.587 km in 2016) voor de tweede.

De medewerkers hebben echter meer het vliegtuig gebruikt in 2017 (12 missies) dan in 2015 en 2016 (respectievelijk 9 en 6 missies). In 2015 en 2016 hadden twee buurlanden (resp. Luxemburg en Nederland) achtereenvolgens het voorzitterschap van de Europese Unie uitgeoefend : de verplaatsingen mbt vergaderingen in deze buurlanden gebeurden met de trein en niet met het vliegtuig.

De dienstfietsen werden minder gebruikt in 2017 (18 keer) dan in 2015 en 2016 (42 en 32 keer), dit door het feit dat de plooi-fiets begin 2017 gestolen is en niet vervangen is.

De onrechtstreekse milieuaspecten

De *onrechtstreekse aspecten* houden verband met de activiteiten die de POD gedeeltelijk niet beheert, maar waarop hij een invloed heeft: steunprogramma's gesubsidieerd door de POD bestemd voor kansarmen, activiteiten van leveranciers en onderaannemers, enz.

Om de *belangrijke indirecte aspecten* te bepalen, dit wil zeggen de aspecten die *bij voorkeur* moeten worden behandeld, werd een inventaris opgemaakt van de basismissies van de POD Maatschappelijke Integratie en werden de milieu-invloeden in verband met deze missies geanalyseerd. Aan elke invloed werd een *score* toegekend in functie van twee criteria: de mate van autonomie van de POD en de menselijke en budgettaire middelen waarover hij beschikt. Een hoge score betekent een grote prioriteit, omgezet in prioritaire doelstelling.

Dit zijn de *twee prioritaire doelstellingen* die naar voren kwamen uit het milieuonderzoek van de onrechtstreekse aspecten.

5. Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD).

Het Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD) bestaat sinds 2014. Het maakt deel uit van het cohesiebeleid en van de Europese structuurfondsen (EU-verordening nr. 223/2014 van het Europees Parlement en van de Raad van 11/03/2014). Elke Lidstaat heeft een operationeel programma ingediend voor de periode van 1/1/2014 tot 31/12/2020. België heeft ervoor gekozen om de middelen van het Fonds te gebruiken voor voedselhulp. Het beheer van het Fonds werd toevertrouwd aan de POD Maatschappelijke Integratie: opstellen van het jaarlijks bestek, controle van de productie (analyse van stalen in een labo), controle van de verdeling (bij de levering van de producten aan de OCMW's en andere organisaties), controle van de facturen, enz.

De technische voorschriften van de producten zijn de vruchten van een opmerkingen die werden gemaakt in samenwerking met de deskundigen van de FOD Volksgezondheid en Milieu, bij toepassing van de omzendbrief van 16 mei 2014. Daarom leek het ons vanzelfsprekend om FEAD te integreren in de doelstellingen van het EMAS-plan vanaf de nieuwe cyclus 2015-2017. Het resultaat van het jaar 2015 moet als basis dienen voor de indicator van de doelstelling (aan 6 milieudoelstellingen voldaan).

Doelstelling van de 3de cyclus: ervoor zorgen dat de milieuaspecten meer in aanmerking worden genomen in het bestek van de opdracht (zie PE 15.I.2 en controlelijst, bijlage 1 van de omzendbrief van 16 mei 2014: 9 milieucriteria (basis = 2015)

Indicator: aantal milieucriteria vermeld in het bestek

Acties uitgevoerd in 2017

Alle acties die vastgelegd werden in 2017 werden uitgevoerd:

- Regelmatig overleg organiseren met de sectoren van de voedselhulp om het systeem te verbeteren
- De vervoerskosten verminderen door het aantal leverpunten te verminderen
- De voedingskwaliteit van de producten verbeteren dankzij het advies van de deskundigen van de FOD Volksgezondheid
- recepten vermelden op de verpakkingen van de producten, om het gebruik ervan te stimuleren (en verspilling te verminderen) bij het doelpubliek
- het doelpubliek raadplegen om beter te beantwoorden aan hun verwachtingen in de keuze van de producten
- strijd tegen voedselverspilling (overheidsopdracht MIIS 2017/02, "voorbereiding en verpakking van soepen op basis van voedseloverschotten")
- de invoering van minstens een bioproduct in het bestek.

Resultaten 2017

Het bestek van de overheidsopdracht 2017 heeft 6 van de 9 milieucriteria geïntegreerd van de controlelijst. De opdracht heeft, ter informatie toegezien op de afwezigheid van GGO in de granen, op de bescherming van het blik tegen corrosie in de conservenblikken of nog op de naleving van de Europese normen inzake uitstoot van gassen (EURO 5) en op de vermindering van het aantal leverpunten in verband met het vervoer.

6. Gas- en Elektriciteitsfonds: preventief beleid van de OCMW's inzake energiebesparingen

---

Het Gas- en Elektriciteitsfonds heeft als taak de OCMW's te helpen de personen te steunen die moeite hebben met het betalen van hun energiefactuur. Het maakt het de OCMW's ook mogelijk om een premie toe te kennen aan personen die hun elektrische verwarming of verwarming op kolen vervangen door een gasconvector, tegelijk voordeliger en beter voor het milieu.

Doelstelling van de 3de cyclus: Het sociale beleid ondersteunen op het vlak van energieverbruik door het percentage preventieve maatregelen in het budget van het Gas- en Elektriciteitsfonds boven de 22 % te houden (basis 2014 = 21,8 %)

Indicator: percentage van het budget van het Gas- en Elektriciteitsfonds bestemd voor preventie

Acties uitgevoerd in 2017

In 2016 heeft de POD een studie gelanceerd om het gebruik van het gas- en elektriciteitsfonds te optimaliseren. Op basis van deze studie heeft hij, in 2017, aanbevelingen gedaan aan de bevoegde minister. Deze aanbevelingen gaan meer bepaald in de richting van een accentuering van de preventieve maatregelen (o.a. begeleiding voor een minder hoog energieverbruik).

Resultaten 2017

In 2017 is het aandeel van het budget van het Gas- en Elektriciteitsfonds bestemd voor preventie toegenomen en bedraagt nu 28,77 %.

Koolstofcompensatie

7. Koolstofcompensatie

De koolstofcompensatie (of compensatie van de CO₂-uitstoot) bestaat uit de betaling van een bepaald bedrag om projecten te financieren die het mogelijk maken om een hoeveelheid CO₂ te besparen die gelijk is aan de CO₂ die werd uitgestoten.

Wij hebben ervoor gekozen om de uitstoot in verband met onze beroepsverplaatsingen te compenseren en meer bepaald de verplaatsingen met dienstvoertuigen en met het vliegtuig. De berekening van deze uitstoot werd uitgevoerd via de software die beschikbaar is op de site www.co2logic.be.

In zijn verslag van 13/06/2015 (p. 6) had de auditeur ons een informele compensatie aangeraden, die minder duur is, in de vorm van een gift aan een vereniging die actief is op het vlak van duurzame ontwikkeling. Net zoals in 2016 is onze keuze gevallen op de vzw COREN (Coordination Environnement), actief in onderricht over het milieu in scholen en jeugdverenigingen, maar ook in privéondernemingen, overheidsadministraties en verenigingen.

Resultaten 2017

Voor het jaar 2017 bedraagt de CO₂-uitstoot van onze verplaatsingen 26,60 ton (dienstvoertuigen = 19,75 ton / vliegtuigen = 6,85 ton), ofwel een compensatiekost van 386,23 €.

Het bedrag dat binnenkort aan de vzw COREN zal gestort worden, zal dienen voor de financiering van het drukken van nieuwe exemplaren van de brochure "*L'Agenda 21 scolaire en 21 questions*

A handwritten signature or mark in the bottom right corner of the page.

un outil de développement durable", een reeks getuigenissen over de praktijken van onderricht over het milieu in de scholen.

Andere basisindicatoren

De basisindicatoren die niet opgenomen zijn in onze rechtstreekse doelstellingen hebben betrekking op water, biodiversiteit en afval.

Het waterverbruik was gedaald in 2014 en in 2015, maar is in 2016 duidelijk gestegen, hoofdzakelijk op de 25ste verdieping vanaf het 2de kwartaal, als gevolg van een lek in de toiletten. Het probleem was op het einde van het jaar opgelost.

In 2017 heeft het omgekeerde fenomeen zich voorgedaan: een duidelijke **daling** in het verbruik, zonder dat wij dit momenteel kunnen verklaren.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale verbruik (m ³)	188	211	208	168	283	92
Verbruik/VTE (m ³ /VTE)	1,36	1,56	1,53	1,19	2,20	0,67

Wat de biodiversiteit betreft, is het gebruik van grond in m² bebouwde oppervlakte gelijk aan 1.556 m², ofwel 100% van de oppervlakte toegekend aan de POD. De Regie der Gebouwen huurt geen enkele groene ruimte aan de voet van de WTC II-toren.

Het afval wordt sinds 2012 door ons gewogen.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
PMD/VTE (blauwe zakken)	2,025 kg	2,357 kg	2,213 kg	2,105 kg	1,279 kg	1,068 kg
Restafval/VTE (zwarte zakken)	57,375 kg	36,689 kg	30,098 kg	30,823 kg	23,080kg	27,408kg
Papier/VTE	75,085 kg	90,555 kg	103,206 kg	n.g.	58,468kg	10,828kg

Over het algemeen merken we een daling op van het gewicht van het PMD-afval (papier, metaal, blik) en van het gewicht van het restafval (behalve in 2017) en een meer uiteenlopende evolutie van het gewicht van het papierafval.

Het feit dat er op onregelmatige basis papieren afval wordt geproduceerd, heeft te maken met het feit dat verouderd drukwerk uit de stock werd verwijderd, wat zeker in 2018 nog zal gebeuren met het oog op de verhuis die begin september is voorzien.

In 2017 heeft de administratie der Domeinen 83 desktop Pc's, 12 draagbare Pc's en 18 gebruikte Lcd-schermen verwijderd, als afgedankt informaticamateriaal.

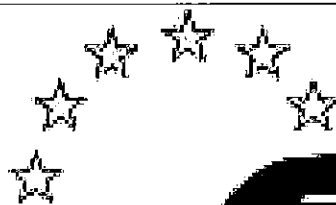

Wettelijke vereisten die van toepassing zijn op milieuvlak

De POD Maatschappelijke Integratie is onderworpen aan de wetgeving van het Brussels Gewest en van de federale Staat.

Er werd een werkgroep "reglementair toezicht" opgericht binnen het netwerk van de EMAS-coördinatoren. Deze werkgroep volgt de evolutie op van de milieuwetgeving door regelmatig de site EMIS Vito [https://emis.vito.be/nl/actuele wetgeving](https://emis.vito.be/nl/actuele-wetgeving) te raadplegen die de Europese, federale en regionale wetgeving inventariseert. Hij licht de juridische diensten van de verschillende FOD en POD in over de updates.

De updates zullen naar onze juridische dienst gestuurd worden, die de maatregelen met betrekking tot onze POD zal inventariseren en die aan de verantwoordelijken zal meedelen. Vergaderingen tussen de medewerkster van de juridische dienst, de milieucoördinator en deze personen zullen leiden tot de invoering of aanpassing van de gevolgde procedures om in overeenstemming te blijven met de wettelijke vereisten.

A handwritten signature or mark in the bottom right corner of the page, consisting of a stylized, cursive letter 'D'.

Goedkeuring

VERKLARING MILIEUVERIFICATEUR OVER DE ACTIVITEITEN VAN VERIFICATIE EN VALIDATIE

Vinçotte N.V., EMAS-milieuverificateur met registratienummer BE-V-0016 geaccrediteerd met als reikwijdte 1, 10, 11, 13, 16, 18, 19, 20 (excl. 20.51), 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30.2, 30.9, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 58, 59, 60, 62, 63, 70, 71, 72, 73, 74, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 93, 94, 95, 96, 99 (NACE-code) verklaart dat hij heeft geverifieerd of de hele organisatie, zoals vermeld in de milieuverklaring 2018 van de organisatie SPP - Intégration sociale met registratienummer BE-BXL-000024 voldoet aan alle eisen van Verordening (EG) nr. 2017/1505 van 28 augustus 2017 inzake de vrijwillige deelneming van organisaties aan een communautair milieubeheer- en milieuauditsysteem (EMAS).

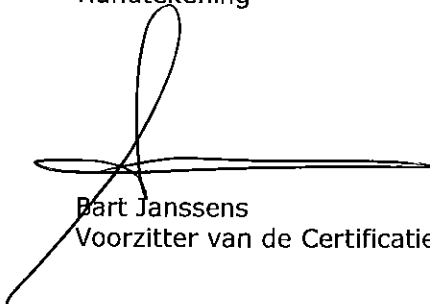
Met de ondertekening van deze verklaring verklaar ik dat:

- de verificatie en validering volledig overeenkomstig de voorschriften van Verordening (EG) nr. 2017/1505 zijn uitgevoerd;
- uit het resultaat van de verificatie en validering blijkt dat er geen aanwijzingen zijn dat niet aan de toepasselijke wettelijke milieuvoorschriften is voldaan;
- de gegevens en informatie van de milieuverklaring 2018 van de organisatie betrouwbaar, geloofwaardig en juist beeld geven van alle activiteiten van de organisatie binnen de in de milieuverklaring vermelde reikwijdte.

Dit document is niet gelijk aan een EMAS-registratie. EMAS-registratie kan alleen worden gedaan door een bevoegde instantie in de zin van Verordening (EG) 2017/1505. Dit document wordt niet gebruikt als een zelfstandig stuk openbare communicatie.

Gedaan te Brussel op 16/07/2018

Handtekening

Bart Janssens
Voorzitter van de Certificatiecommissie.

Datum van de volgende milieuverklaring : Juni 2019

8